

Yhdysvallat ei yksin määritä Kuuban tulevaisuutta

Yhdysvallat ja Kuuba avasivat tällä viikolla suurlähetystöt toistensa pääkaupungeissa. Euroopan maat ja EU ovat kuitenkin jo pitkään tuoneet vaikutteitaan Kuubaan.

PRESIDENTIT Barack Obama ja Raúl Castro ilmoittivat 17. joulukuuta 2014 Yhdysvaltojen ja Kuuban diplomaattisuhteiden uudelleen solmisesta ensimmäistä kertaa sen jälkeen, kun Yhdysvallat julisti Kuuban kauppasaartoon vuonna 1962, kolme vuotta maan sosialistisen vallankumouksen jälkeen.

Suhteiden normalisoinnin ensimmäinen vaihe tähtää maiden välisten matkustus-, kauppa- ja informaatiovirtojen lisäämiseen. Maanantaina maiden suurlähetystöt avasivat ovensa Washingtonissa ja Havannassa.

Kauppasaarron purkaminen vaatii kongressin hyväksynnän, joten lopullinen päätös siitä tulee myöhemmin.

Yhdysvaltain vuoden 2016 presidentinvaalien voittajalla on tärkeä asema suhteiden luotsaamisessa, ja ehdokkaiden kantoja liennytyskehitykseen seurataan nyt tarkasti Floridansalmen molemmin puolin. Yhtä lailla spekuloidaan Raúl Castoron seuraajasta, sillä Castro luopuu tehtävästään vuonna 2017.

VAIKKA joulukuun uutinen näytti tulevan kuin salama kirkkaalta taivaalta, asiaa oli valmisteltu pitkään. Obama antoi jo presidenttiehdokkaana osviittaa siitä, että Kuuban politiikan muutos olisi hänen keskeisiä tavoitteitaan.

Vuonna 2009 Yhdysvallat poisti maiden välisiä matkustus- ja rahalähetysrajoituksia, ja kaksi vuotta myöhemmin koulutukseen ja kulttuurivaihtoon tähtäävä ”people to people” -viisumikategoria otettiin uudelleen käyttöön. Castro taas on lisännyt kuubalaisten mahdollisuuksia rajoitettuihin yksityisyrityksiin turismiteollisuuden parissa.

Yhdysvaltain kansainvälisen kauppakomission mukaan kauppasaarto maksaa maan vientiyrittäjille tappioina 1,2 miljardia dollaria vuosittain. Uudistusmielisten mukaan tämä rahanmenetys ei hyödytä kumpaakaan osapuolta.

Samaan aikaan skeptikot manavat yhdysvaltalaisen dollaridiplomatian olevan Kuuban pahin kauhuskenaario. Coca Cola -neontaulujen ja Starbucks-kahviloiden saavuttua saarivaltioon Kuuban omaperäinen menneisyyden viehätysvoima olisi auttamattomasti mennyttä.

Kuuba ei kuitenkaan ole ollut eristyksissä ulkomaista Yhdysvaltain asettamasta kauppasaarosta huolimatta. Viime vuosikymmenen

aikana sen pääasialliset kauppakumppanit ovat olleet Venezuela, Euroopan unioni ja Kiina.

Läntisten rahavirtojen vaikutus näkyy erityisesti Havannassa, eivätkä rahavirrat ole vain pohjois-amerikkalaista perua. Yksittäiset eurooppalaiset valtiot ovat vastanneet suureksi osaksi turismivetoisen vanhan kaupungin saneeraus- ja restaurointitöiden rahoittamisesta 1990-luvun lopulta lähtien, ja vuoden 2008 jälkeen töitä on rahoitettu EU:n tuella. Kaupungissa näkyy myös eurooppalaisia merkituotteita kokonaisine myymälöineen.

VIIME AIKOJEN keskustelujen häiritsevin puute on ollut Kuuban oman päätäntävällän unohtaminen. Tähänastiset uudistukset eivät ole toteutuneet sattumalta, vaan Kuuban hallitus on sanellut tarkasti, mitä hankkeita maahan hyväksytään ja mitä ei sallita.

Kuuban hallitus on sanellut tarkasti, mitkä hankkeet hyväksytään.

Länsimaissa näkyy myös usein unohdettavan, kuinka syvälle juurtunut vaikutus vuoden 1959 vallankumouksella on kuubalaisten arkeen. Monien ongelmien keskellä maan asukkaat tiedostavat oikeutensa ilmaiseen koulutukseen, terveydenhuoltoon ja asumiseen. Nämä ovat Latinalaisen Amerikan kontekstissa harvinaista perusturvaa, josta ei hevinkin luovuta.

Kuuban muutos on jo käynnissä. Yhdysvallat ei yksin sanele Kuuban tulevaisuutta, vaan prosessiin vaikuttavat useat eri tahot.

Länsimaiden talousinvestointien ja kahden valuutan käytön seurauksena tärkeäksi sosiaalisiksi kysymykseksi Kuubassa nousee pelko kansalaisten eriarvoistumisesta. Siitä näkyy jo nyt esimerkkejä kuubalaisessa katukuvassa. Myös näitä seuraamuksia olisi tarpeen puida julkisessa keskustelussa.

Benita Heiskanen

ja Nadia Nava Contreras

Heiskanen on Pohjois-Amerikan tutkimuksen John Morton -keskuksen johtaja Turun yliopistossa. Nava Contreras on tohtoriopiskelija Helsingin yliopiston politiikan ja talouden tutkimuksen laitoksella.